

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglas: enostolpna mm vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIA

Vseučeljski knjižnici
Obvezni izvod,
poštne prosto.
V Ljubljani.

Uredništvo:
— Telefon 300
ava:
— Telefon 44
e ne vračajo.
e priložiti znamenje
odgovor.

Kralj Peter I. umri.

Zadnje ure pokojnega kralja Petra.

Beograd, 16. avgusta. Danes ob 17.30 je končal kralj Peter svoje veliko življenje. Ob njegovi smrtni postelji je stal princ Jurij. Vse popoldne so bili pri kralju zdravnik dr. Vladislavljević, dr. Nikolajević, dr. Tuačanin in drugi. Tako, ko so izvedeli, da je umrl kralj, so došli na dvor ministri z ministrskim predsednikom Pašičem na čelu. Telo kralja bo jutri dopoldne položeno v saborni cerkvi na mrtvaški oder. Program pogrebnih svečanosti se določi takoj, ko dospe prestolonaslednik Aleksander v Beograd. Govori se, da bo rumunski kralj osebno prišel k pogrebu,

sicer pa se bo dal zastopati po svojem sinu. Angleški kralj bo tudi poslal k pogrebu odposlanca. Program pogreba in pogrebni svečanosti bo tekom jutrišnjega dne sestavljal patriarh Dimitrije.

Ljubljana, 16. avgusta. (Uradno.) Glasom uradne vesti, ki jo je prejel g. pokrajinski namestnik, je Nj. Vel. kralj Peter I. danes ob 17.30 umrl. Do nadaljnega vrši vso kraljevsko oblast ministrski svet.

Beograd, 16. avgusta. (Presbiro) Njegovo Veličanstvo kralj Peter I. je danes ob 17.30 umrl.

Vtis kraljeve smrti v Beogradu.

Beograd, 16. avgusta. Vest o smrti kralja Petra se je z bliškovito naglico razširila po mestu takoj po smrti. Naredila je globok vtis na vso javnost. Uredništva štov so takoj izdala letake in posebne oblake. Za-

baviča so se takoj zaprla, in mesto se je odelo v črne barve. Zvečer so bili vsi lokalni zaprti. Listi so izšli v posebnih izdajah, v katerih so prisatali podrobnosti o smrti kralja in življenjepis.

Ministrski svet.

Beograd, 16. avgusta. Danes ob 20.00 imel ministrski svet sejo, na kateri se bo pečal s sestavo proklamacije. Tekst proklamacije se objavi jutri dopoldne v Službenih novinah. Proklamacija bo najprej javila smrt kralja Petra in da zasede prestol po členu 56. ustawe Nj. Vis. prestolonaslednik regent Aleksander. Za odsotnosti prestolonaslednika vrši kraljevo oblast ministrski svet. Nadalje bo vsebovala proklamacija apel na narod ter pristavek o življenu in delovanju kralja Petra. Poleg tega se je sklenilo, da se takoj skliče zakonodajna skupščina. Predsednik skupščine

dr. Ribar, odsotni ministri in poslanci so bili brzovjavo pozvani, da se vrnejo v Beograd. Prvi sestanek parlamenta se določi dogovorno s predsednikom skupščine, kakor hitro pride v Beograd. Na tem sestanku bo novi kralj prisegel na ustavo, poslanci pa bodo prisegli v njegove roke. Kadar pride v Beograd regent, se določi dan pogreba. Jutri ob devetih dopoldne bo kralju prisegel ministrski svet, ob desetih uradniki, ob enajstih pa prisegne Topčiderskem Brdu vsa beografska garnizija.

Kralj Peter je bil rojen dne 12. julija (29. junija) l. 1844 v Beogradu. Njegov oče je bil Aleksander Karadjordjević, sedanji srbski knez, ki je vladal Srbiji od 1. 1842 do 1858, mati pa kneginja Persida, rojena Nenadovićeva. Aleksander Karadjordjević je bil sin slavnega Karadjordja, osvoboditelja Srbije.

Pokojni kralj Peter je bil tedaj vnuk tega ustanovitelja naše vladarske rodbine.

Peter Karadjordjević je bil rojen kot tretji sin; izmed njegovih bratov živi še knez Arzen (roj. l. 1859.), ki ima sina Pavla Karadjordjevića, rojenega leta 1893.

Mladost kralja Petra.

Mladost Petra Karadjordjevića ni bila mirna in z rožami posuta. Njegov oče knez Aleksander je imel opraviti v Srbiji z velikimi notranjimi homatijami. Politične borbe so bile tako burne, da se je tudi dinastija zapletala vanje; zmotana situacija se je razrešila s tem, da je knez Aleksander l. 1858 resigniral na prestol, na katerega je narodna skupščina vnovič poklicala starega kneza Miloša Obrenovića.

Za Karadjordjevića je nastopila nova doba. Šli so iz Srbije in se naselili v Temešvaru v Banatu; mlađi Peter pa je po dovršenem ljudskošolskem pouku v Beogradu odšel v Francijo, kjer je leta 1862 vstopil v francosko vojaško šolo, jo dovršil in vstopil v francosko vojsko, malo nato pa se znova posvetil študijam v Parizu.

Kralj Peter v zreli dobi.

Ko je l. 1870 izbruhnila ona velika, zgodovinsko tako usodna vojna med Francijo in Prusijo, je vstopil princ Pe-

ter kot dobrovoljec v francosko ūnsko legijo, kjer se je tako odlikoval, da je dobil odlikovanje red častne legije.

Kralj Peter v prvih bojih za osvobojenje.

Po vojni je živel princ Peter v Švici. Toda srbski narod je takrat preživil težke čase. Težnja po svobodi ni mirovala; v nemala je srbska srca po

vseh deželah, kjer je živel srbski rod. Povsod je vladalo prepirčanje, je spodovala volja, da bije Turčija zadnja ura in da prihaja trenutek, ko bo strto

stolečno turško gospodstvo in osvobojeno slednje srbsko selo. Najbolj pa je gore plamen svobodoljubja v Bosni-Hercegovini, kjer so gore odmevale od vojnih klicev četašev-upornikov, junashkih borilcev za svobodo. Krvava borba, ki se je vnela v deželi, je obračala nase pozornost cele Evrope, Srbija pa so hiteli iz vseh pokrajin in se stavili protovoljno junashkim Hercegovcem in Bošancem na pomoč. In med temi dobrimi voljci, ki so prišli bojevat boj za krst časni in slobodu zlatnu, je bil tudi princ Peter, ki je zapustil Švico in odšel na skrivaj v Bosno, kjer je zbral četo siborilcev in se pod imenom Petar Mrkonjić junashko udeleževal bojev. Iz četaških borb v Bosni-Hercegovini se je razvila velika vojna Rusije s Turčijo, toda njen rezultat ni bila svoboda srbstva, marveč Bosna je prišla v roke Avstriji.

Kralj Peter si ustanovi svojo družino.

Peter je med tem zapustil Bosno in se podal v Črno goro, kjer je ostal na Cetinju. Tu se je 30. junija 1883 poročil s kneginjico Zorko, hčerkko Nikole I., kneza črnogorskoga. Ostal je z njo na Cetinju. Imela sta petero otrok; dva, Milena in Andrija, sta umrli v nežnem detinstvu, ostali žive, in sicer

prestolonaslednik — regent Aleksander, princ Gjorgije in kneginja Jelena, vdova po ruskem velikem knezu Ivanu Konstantinoviču.

Toda že l. 1890 dne 4. marca je princu Petru umrla žena Zorka na Cetinju. Odšel je vnovič v Švico, kjer je odslej živel v Zenevi.

Kralj Peter zasede prestol.

Med tem pa so nastopile v Srbiji usodne spremembe. Obrenovići so vodili politiko, ki ni zadovoljevala naroda ne glede notranje ne glede zunanjje politike. Milan Obrenović in za njim naslednik Aleksander Obrenović sta oba na znotraj vladala na voljo in želje večine naroda, to je narodne skupščine, na zunaj pa stala na avstrijski strani, zvezana z njo po posebni vojaški konvenciji. Ta avstrofilska politika, ki ji je narod, žeče si nacionalne srbske smeri, nasprotovala pa ogromni večini, je povzročila, da je ogorčenje pripljelo do vrluncu. Nastopili so usodni trenutki v juniju l. 1903; režim Aleksandra Obrenoviča je bil odstranjen z njimi vred v eni noči in narodna skupščina je izbrala nato dne 15. (2.) junija 1903 soglasno princa Petra Karadjordjevića za kralja. S tem je bilo vsemu svetu dokumentirano, kaka je volja srbskega naroda; Peter je izvolitev sprejel in se napotil iz Švice v Beograd, kjer je dne 24. junija prevzel vlado.

Nova doba se je sedaj začela za Srbijo. Kralj Peter se je v notranji politiki strogo držal parlamentarno-monarhističnega načela, da je kralj le najvišji predstavitelj države, za katere upravo je merodajna suverena moč naroda, izražena v izvoljeni narodni skupščini. In nikdar ni bilo najmanjšega konflikta med vladarjem in skupščino, med vladarjem in narodnim naziranjem. V Srbiji so v notranji politiki nastopili mirni časi.

Doba vlade Petra pa je prinesla polno spremembo tudi na zunaj. Sedaj

je bilo konec onih sramotnih zvez z Dunajem; začela je doba prave srbske nacionalne politike, politike slovanske, — še več, jugoslovanske. Srbija je šla za vladu kralja Petra zavestno in smotreno k cilju osvoboditve vsega srbstva, vsega jugoslovanstva. V Beogradu, ki je postal središče jugoslovanske narodne misli, so se začeli zbirati predstavniki in prvi može iz vseh jugoslovenskih dežel, tudi iz Bolgarije, s katero se je nahajal kralj Peter in njegova vlada ne le v najboljših odnosajih, marveč tudi v politično enako usmerjenili načrtih.

Avstria je dobro začutila, da je njenemu vplivu v Srbiji odbrila zadnja ura, zato je napravila oster afront zoper novi režim. Toda niti carinska vojna, niti aneksionska kriza in veleizdajniški procesi med Prečani niso spravili nove vladne smeri iz ravnotežja; jasno je šlo dalje v smeri osvobojenja in ujedinjenja. Za kralja Petra je Srbija dobila in si zaslужila ime in sloves jugoslovenskega Piemonta. Zmagovite vojne l. 1912—13 in 1914—18 so sicer naposled zmagale nad telesnimi močmi sivega borca za narodno svobodo, niso pa zmagale nad njegovimi idejami. In omišljajo, s katerimi so pozdravljali navdušeno omladinci novega kralja kot jugoslovenskega kralja, so se koncem njegovega življenja v polni meri uresničili.

Dne 1. decembra 1918 je bila proklamirana v Beogradu kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in kralj Peter je postal

prvi jugoslovanski kralj.

Kralju Petru je bilo usojeno, videti in doživeti izpolnitve najvišjih narodnih ciljev, ki so prevevali narod od Vardarja do Triglavja, onih ciljev narodne svobode, s katerimi je začel borbo njegov ded Karadjordje, s katerimi se je boril princ Peter po bosanskih gorah, in onih naposled, s katerimi je začel

kot kralj vladati v Beogradu. Danes, ko se je zaključila življenska pot kralja Petra Karadjordjevića, mislimo na božične robove, ki bodo na njegovo dobo gledali kot na eno največjih v narodni zgodovini, vredno, da se postavi ob stran veliki dobi velikega Dušana. Kralju Petru slava!

Slava spominu junaka osvoboditelja!

DR. OTOKAR RYBAR

Boljševizem od zgoraj.

Povsem neopazno je ta vlada, ki je tako buržujska in tako sovražno gospodarstva proti komunistom, sprejela boljševiško idejo ukaznega zakonodajstva in poskusila napraviti sovet z diktatorsko oblastjo.

(Slobodan Jovanovič v Srp. knjiž. glasniku od 16. aprila 1921.)

Ze v članku »Ne kršite ustave« sem opozoril na več nego protiustavna postopanja belgrajske vlade, ki sama sebi po razglasitvi ustave s začasnim zakonom dovoljuje proračunske davanjštine kar za sedem mesecov in obenem spreminja naše obstoječe davčne zakone na očito škodo davkoplačevalcev. Dokazoval sem in po svojem skromnem mnenju tudi dokazal, da vlada očito krši ustavo, tako brez parlamenta z nazadatiranjem svojega »začasnega zakona«, objavljenega pa v »Službenih Novinah« še po 28. juniju 1921, torej po razglasitvi ustave, ukazuje stvari, ki po ustavi spadajo v delokrog zakonodajne skupščine. Omenil sem tudi, da vlada na ta način (to je z nazadatiranjem) lahko izda najrazličnejše začasne zakone v posmeh komaj vznakjeni ustavi.

Kar sem omenil le kot možnost, prakticira vlada že v obilni meri. Vsaka nova številka »Službenih Novin« prima nove uredbe in začasne zakone, ki nežirano menjajo obstoječe zakone in vstvarjajo nove določbe glede najrazličnejših in zelo važnih vprašanj. Tako nas je vlada osrečila z novim pristobinskim zakonom z zelo povišanimi pristobinskimi stavki ter celo objavila »začasen zakon« o Narodni banki. Slovencem to najnovejše uredbodajstvo »ustavne« belgrajske vlade še ni znano, ker naš translator klub napornemu delu po dnevnu in po noči, ne zmaguje tiste ogromne mase novih uredb in začasnih zakonov, ki jih »Službene Novine« od 28. junija naprej objavlja.

Predno se pa pobliže ogledamo ta najnovejši izum na zakonodajnem polju, naj navedem tu nekoliko stavkov iz članka prof. Slobodana Jovanoviča »Izginjanje zakonov« v zvezkih od 1. in 16. aprila 1921 Srp. knjiž. glasnika. Naj še omenim, da je prof. Slobodan Jovanovič Srbinac in da velja med Srbi za enega prvih, akopne celo prvega, živečega učenjaka pravnika in pisatelja, ki simpatizira z demokratij in ki se do sedaj ne steje še nikoli državi sovražne in nevarne elemente.

V svojem članku konstatira predvsem, da je predvojna srbska ustava reducirala uredbe »na najimajšo mogično mero«. Izdajati jih je bilo mogoče le na podlagi zakonskega pooblaščila in le za take predmete, za katere ni bila po ustavi predpisana zakonska oblika. One so morale ostati v okviru zakona in »nikdaj niti pomicljali, da bi z uredbo menjal ali ukinjal zakone«.

Med vojno pa so izvadene razmere zapeljale vlado, da je začela izdajati nujne zakone brez skupštine. To se je godilo tudi v drugih državah. Pri Anglezih, Francuzih, Italijanah Švicarjih pa je vlada zahtevala od parlamenta pooblaščenja za izdajanje za konskih uredov (v Avstriji si je vlada to pooblaščenje na podlagi § 14 same dala: skušala je torej varjati vsaj videt ustavnosti). Na Francoskem vlada ni mogla dobiti spisnega pooblaščenja; pač pa je bilo tako, in sicer precej široko, dano v Italiji. Tudi angleška vlada jo je odobrila, vendar pa ne za davke, posojila in proračunske kreditne (Anglezi so pač ljubosumnji na svoje pravice).

Srbska vlada ni zahtevala ed parlamenta pooblaščenega zakona, temveč je uredbe izdajala brez parlamenta. Le za proračun je na začetku zahtevala parlamentarnega odobrenja: proti koncu vojne je tudi to opustila.

Povsed drugod so po vojni odpravili uredbe, le pri nas so uredele tudi potem izdajali. Dočim pa je v tisti vojno, tako nadaljuje Slobodan Jovanovič, z uredbami stedila, nas je po vojni z njimi »proto popisivala«. Na kakih deset zakonov, ki jih je parlament izdal, praviloma okoli 15. ure, in to računajoč le prva, tretja, petnačeta, brez tistih, mnogostevnih ministerijalnih naredb. Tudi proračun je dovoljen z uredbo.

Slobodan se bavi potem podrobneje z glasovito »obznanjo« od 29. decembra 1920, ki je izdana ne samo brez parlamenta, temveč celo brez kralja in ki ni bila nikdar objavljena v »Službenih Novinah«, temveč »izlepljena po ulicama, kao pozorišni (gledalniški) oglasi. In vendar je bilo že z uredbo od 13. novembra 1919 (Služb. Novine od 18. novembra 1919, štev. 141) določeno, da dobijo zakoni in uredbe obvezno moč z objavljanjem v Službenih Novinah«.

Odločno nastopa Slobodan Jovanovič proti zahtevi, nai sodišča iz viših

državnih razlogov zatisnejo oko. »Dokler se sodišče drži izključno le zakona, in priznava le tiste akte upravne oblasti, ki se opirajo na zakon je ono v stvari neodvisno od vlade. Cim zapušča to stališče, se s tem podreja vladi. »Ono ne bi več stalo pod zakonom, temveč pod vlado.«

Ta odvisnost pa bi bila tudi največje važnosti za posameznika. Dokler stoji sodišče pod zakonom, je posameznik siguren, da mu vlada njegovih po zakonu zajamčenih pravic ne more odvzeti, ker ga brani neodvisno sodišče. Ako pa sodišče prizna veljavnost uredb, je posameznik »vstavljen na milost in nemilost vlade. Njegova osnova prava, — pravo života, slobode, imovine, — zavise u buduču od zgoraj.«

Slobodan Jovanovič je mnenja, da se je vlada dobro zavedala, da ni »objavljana« polnoletljavna — saj je zahtevala kraljevi podpis celo za uredbo o ustanovitvi ene kobilarne in jo je tudi objavila v »Službenih Novinah«, pa ne bi upoštevala teh važnih formalnosti pri uredbi, ki proglaša izjemno stanje in orope celo vrsto državljanov najvažnejših ustavnih pravic — ako tega vseeno ni storila, se je to po njegovem mnenju zgodilo, ker je hoteja komuniste le »praznom puškom uplašiti«.

Posebno se čudi Slobodan Jovanovič, da se vsemu temu ni upri parlament in to niti takrat, ko je vlada izdajala uredbe, ko je bil parlament odprt. Parlament je prepustil vladi celo oktirovanje poslovnika ustavovne skupštine, akt, ki ga vsak parlament reklamira za se in ga nezavojno branji proti »svakom, i najmanjem, vladinom mešanju«.

Največja nevarnost od tega neustavnega postopanja preti po Slobodanu sodni oblasti, ki prihaja v težak položaj. »Upravna oblast more, v imenu višjih državnih razlogov, — in na svojo odgovornost, — prekršiti zakon. Sodišču to ni dopuščeno: ono obstoji v svrhu strogega vporabljanja zakonov, in ne more opirati svoje odločbe na nič drugega, nego na zakon.« Sodišče je postavljeno sedaj pred sledečo dilemo: ali vporablja uredbe, s čimer priznava uredbam večjo veljavno nego zakonom, — ali jim odreka vporabljanje, — in s tem razveljavlja vse vladino zakonodajno delo.

No v celi stvari ne gre samo za samostalnost sodne oblasti in za slobodo posameznikov; »radi se o nečemu još osnovnijem, a to je o postojanju prava u opšt. Zejeti je, da so pravni predpisi pravčni; to pa ni njihov glavni znak, to je marveč stalnost. — Trajnost daje zakonu dostojanstvo, kaj je neodvisno od vsebine.«

Da se zakonom zagotovi trajnost, se večje spremembe na posebne težave in formalnosti. V moderni državi ne izdaja vlada sama zakonov, temveč skupaj s parlamentom, seveda tudi spremembe. Celo v policijski državi je vladar redko menjal zakone, a gotovo jih ni menjal s priprosto uredbo. Sodišča so vporabljal le zakone.

Pri nas pa se z uredbo menjata vse in menjata se vsaki čas.

Ze pri svojem rojstvu nosi uredba na sebi znak nestalnosti. Izdana je brez parlamenta, torej brez kritike. Vsled tega so uredbe navadno površne in kličajo po sprememb. S tem računa tudi vlada: »ona se zadovoljava jednom »skicom«, koju će u docnjem izdanju razgradjivati i dopunjevati. Sama vlada ni stalna, imeli smo že pet vlad z najrazličnejšimi programi.«

Kako se celo v najvažnejših vprašanjih uredbe hitro in bistveno menjajo, dokazuje Slobodan na agrarni reformi, »koja predstavlja čitavu socialnu revolucijo,« pa je izvedena le po uredbah. Vsek drugi mesec je izšla nova uredba in v vsaki je pojem velenosti, glavnega predmeta reforme, drugače določen. In tako je v mnogih drugih slučajih.

Slobodan zaključuje z zelo resnim konstatiranjem: Začasni pravni red, ki ni nikdar dovršen in nikdar utrijen, ni več pravni red. — in treba odkrito reči, da je vladno uredbovanje začelo razoravati same temelje pravnega reda. (To je bilo že aprila napisano!). Vlada se tega morda ne zaveda. Iz uredbovanja v silu je nastala navada in danes vlada niti ne čuti nevarnosti tega svojega dela. »Savsim neosetno, da vlada tako buržoaska i tako neprijateljsko raspolažena prema komunistima, prihvati je boljševičku idejo ukaznog zakonodavstva, i pokušala, da se načini jedan sovet s diktatorskim vlašču.« V interesu društvenega mira je, da se vrnemo na staro načelo delitve oblasti, ki ne dopušča združevanja zakonodajne in upravne oblasti v istih rokah, in ki postavlja vlado pod zakon in ne nad njega. Največja nevarnost za družbeni mir prihaja od neprestanega spremnjanja cen in nepravilnega spremnjanja pravnih predpisov. Za obadvaj zla je v veliki meri kriva vlada s svojimi posojili pri Narodni Banki in s svojimi uredbami.

Slobodan se bavi potem podrobneje z glasovito »obznanjo« od 29. decembra 1920, ki je izdana ne samo brez parlamenta, temveč celo brez kralja in ki ni bila nikdar objavljena v »Službenih Novinah«, temveč »izlepljena po ulicama, kao pozorišni (gledalniški) oglasi. In vendar je bilo že z uredbo od 13. novembra 1919 (Služb. Novine od 18. novembra 1919, štev. 141) določeno, da dobijo zakoni in uredbe obvezno moč z objavljanjem v Službenih Novinah«.

Odločno nastopa Slobodan Jovanovič proti zahtevi, nai sodišča iz viših

Dokler se ne izvrši stabiliziranje cen in stabiliziranje pravnega reda, ni družabnega reda, a brez družabnega reda ne more biti niti družabnega mira.

Tako je Slobodan sodil včeraj aprila meseca delovanje vade in s proslavo dñih napovedal sedanje družabne pretresljaje, priznane od boljševizmu od zdolaj a izvane po boljševizmu od zgoraj.

Radoveden sem, kaj poreče Slobodan Jovanovič k najnovejšemu vladnemu uredbodajstvu. Do sprejetja ustave se je mogla morda vlada izgovarjati, da ni ustave, ki bi natančno ločili kompetenco vlade in parlamenta akoravno je ta ločitev v vseh parlamentarnih državah že zdavnaj natančno opredeljena. No vlada natičuje s svojimi uredbami tudi po razglasitvi ustave. Da jih more spraviti pod čl. 130, ki vzdržuje v veljavi vse do 28. junija izdane začasne zakone in uredbe, datira svoje najnovejše uredbe in začasne zakone nazaj na dan 27. junija, akoravno jih šele sedaj objavlja. Pri tem pa vlada troje prezira. Prvič morajo ti začasni zakoni in uredbe biti izdani do 28. junija. Izdani pa so zakoni šele z razglasitvijo v »Službenih Novinah«. Drugič pravi navedeni čl. 130, da ostanejo ti zakoni do spremembe in nadalje: veljavi (važe in dalje); predpostavlja torej, da so vše bili v veljavi. Po vse navedeni uredbi od 13. novembra 1919, št. 141 Službenih Novin dobi vsak zakon (uredba itd.) obvezno moč šele z razglasitvijo v »Službenih Novinah«, torej »važi« šele takrat naprej. Sedanji najnovejši »začasni zakoni« in uredbe pa so objavljeni šele po 28. juniju, niso torej pred tem dnem bile v veljavi in zato tudi ne morejo »važiti in dalje«. Tretjič pa bi bilo absurdno misliti, da bi Ustavovna skupščina hotela vzdržala v veljavi uredbe, ki niso bile še objavljene in torej tudi ne obvezne, da še več, ki jih skupščina niti poznala ni in niti poznati ni mogla, ker niso bile nikjer objavljene in tudi niso bile skupščini niti v načrtu priobčene. Ali pa naj res mislimo, da je hotela skupščina v naprej odobrila vse, kar bi hotela vlada šele v bodoče z jednostavnimi uredbami vzakoniti, ne da bi se skupščini niti sanjalo, kaj vlada namerava?

Jaz sem v svojem članku »Ne kršite ustave« pozval vse stranke, naj proti temu naspijo: moram pa priznati da od tega parlamenta nič ne pričakujem. Vsled samomorilne taktike hrvaških opozicionarnih strank je opozicija v parlamentu obsojena na obnemogljo, vladne stranke pa so izgubile menda že vsak čut za ustavost in parlamentarne pravice. Ostajam samo še eno upanje in to so sudišča. Upavne oblasti se bodo onim najnovejšim »začasnim zakonom« brez pomislike podvrgle: saj so to le izvenčevalni organi centralne vlade; sudišča pa so se neodvisna in, kakor je Slobodan Jovanovič tako lepo dokazoval, poklicana, da varujejo ne samo svojo samostalnost proti neustavnim činom vlade, ampak da ščitijo tudi pravice posameznikov. Od njihove nevpogljivosti je po Slobodanovih besedah odvisen nadaljnji obstanek nadaljnje reda v naši državi in od tega družbeni red in družabni — mir.

Neustavost najnovejših uredb je tako očita, da smemo upati, da bodo naši sodniki pokazali, da so pravomožje na pravem mestu in da je igra z ustavo za vlado izgubljena. Vodja fašistov, poslanec Mussolini je povedal fašistom par bridičnih resnic, od katerih je bila pač najbolj neprijetna ta, da je vsled fašistovskih nasilstev diskreditirano že vse fašistovske gibanje.

Pomožna akcija za Rusijo.

Pomožna akcija, ki naj pomore ruskiemu ljudstvu iz njegove stranske bude je eden glavnih gospodarskih problemov, s katerimi si belijo glave amerikanski in evropski ekonomi, pa tudi politiki. Nikdar namreč še ni bila prilika tako ugodna podvrdi si sovjetsko vlado kot sedaj, ko gloda na jih je itak slabih nogah glad in kuga.

Cela akcija razpadla pravzaprav na dve samostojni akciji, ki imata pa obenove mednaroden značaj. Predvsem prihaja vpoštov amerikanska akcija Hooverja, katera izhaja sicer iz začnebe inicijative g. Hooverja, ki pa ima tudi oficijski značaj, ker je gospod Hoover član kabinetova Združenih držav. Ta akcija je stavila kot prvi pogoj za kakršnokoli pomoč osvobojenje 7. Amerikanec, ki jih je imela zaprta sovjetska vlada in nadalje mednarodno in ne sovjetsko kontrolo nad razdeljevanjem živil.

Druga je Nansenova akcija. Slavni raziskovalec je že 1. 1919 skupaj organiziral podobno pomožno akcijo, toda obtičal je takrat na težkočah, ki mu jih je postavila nasproti sovjetska vlada.

Sedaj se mu je predlagalo, če bi se pri sedanjih akcijah ne hotel zvezati z mednarodno kreditno komisijo za go-

sposarsko zboljšanje, ki se je stvorila svoj čas v svrhu pomoci Avstriji in srednji Evropi in katere sredstva do sedaj še niso izcrpana. Omenjena komisija razpolaga še z najmanj 5. milijoni angleških liber, 6. milijoni holandskih goldinarjev in 23. milijoni skandinavskih krov, ki so bili podpisani, toda še ne porabljeni. Ta denar bi mogel biti osnova za novo pomožno akcijo v prid bednemu ruskemu ljudstvu. Dr. Nansen je prosil Češčinu, da bi dovolil zgoraj omenjeni pariški komisiji razširjenje menega delovanja tudi na Rusijo in mu ob tem nasvetoval, da naj čimprej izpusti uete Amerikance, ker bi se sicer Amerikanci so bili v resnicu spuščeni in dr. Nansen je poslal sedaj kapetana Sundic v Moskvo, da se na tem mestu informira o pogojih ene.

Tu nastajajo razne težkoče. Obenome stojita na stališču da mora ostati razdeljevanje denarja in živil v rokah oseb in korporacij, ki nimajo s sedanjim vlado nicesar skupnega. Ali se bo to dalo izvesti v državi, kjer je vsaka zasebna inicijativa in avtoriteta popolnoma uničena. Mednarodna pariski komisija je kreditna komisija, to se pravi, da gre vsaka pomoč, ki jo nudi na račun oz. na kredit lotične države. Sedaj nastane vprašanje, če je mogoče pri današnjem stanju razmer v Rusiji nuditi te državi sploh kakšen kredit? In v kakem razmerju naj bodo različne vprašanja?

Politične vesti.

Fašistovske diplomatične brilnatosti so natisnjene v »Popolu di Trieste« od dne 10. avgusta pod naslovom Albanija in orient, Nas zanimajo predvsem fantastije glede Albanije. Potem, ko opisuje člankar na široko pomen Valone za Italijo, konstatira, da je položaj Italije v jadranskem morju popolnoma inferoren, ker ima Jugoslavijo Lovčen in Kotor. Zaradi tega je treba revidirati albansko vprašanje. (Ko da bi imela Kotor in Lovčen kake zveze z Albanijo). Kljub temu, da je Sforza z rapaljskim ugovorom, ki je pristupil Lovčen in Kotor v popolnem oblast Jugoslavije, tako zelo zadel življenske interese Italije, pa je vendar rešitev za italijanske interese ob Adriji, če pride namreč Valona in albanska država popolnoma pod laški upliv. Nespoljivo je za fašistovsko glasilo, da je celo pozabil na kolosalen strategični pomen otoka Saseno, ki pač mora že radi harmonije pripasti Italiji.

Drobiz.

Davek za neoženjene v Romuniji. Kmalu se bo v romunskem parlamentu sklepal o načrtu zakon, s katerim bo uveden za neoženjene možke od 26 do 30 let letni davek 500 lejev, od 30 do 35 let 1000 lejev, od 35 do 40 let 2000 lejev. Ženske od 21 do 25 let 100 lejev, od 25 do 30 let 150 lejev, od 30 do 36 let 200 lejev, z maksimalnim letnim dohodkom 6000 lejev.

V aeroplantu na severni pol. Fizik Edwin Neuflie namerava preleteti v septembetu s tremi spremjevalci v aeroplantu v Alasko in preko severnega pola v Norveško. Stacije bi imel: po prvi četrtini bo prvi počitek pol. drugi Spitzbergen, tretji medvedji otroški, četrti Nordeig.

Prijeti roparji. Od junija 1920 se ponavljajo na progi od San-Francisco do Newyorka roparski napadi vsak mesec. V tem enem letu je bilo urednih okolih 6.000.000 dolarjev. Kasneje poroča Newyork Herald, se je posredilo policiji prijeti poglavljajca roparjeve bande. Preiskava v tem oziru obeta biti zanimiva, ker so baje soudležene pri teh ropih tudi osebe, ki uživajo kot pristni trgovci vseobčno splošovanje.

Direktna pomorska proga Hamburg-Anvers-Gruž-Reka. Parobrodarsko društvo Adria na Reki je

vzpostavilo gornjo direktno progo in naznanja interesentom importerjem ter eksporterjem, da so zastopniki tega društva: Spielmann & Cie., Luisenhof — Hamburg 8, za Hamburg, nadalje Armando Farina 9, Quai aux Charbons, Anvers, za Anvers in Banaz & Rusko za Gruž in Dubrovnik.

Proda se:**DOBRO VPELJANO DELIKATESNO TRGOVINO**

30 let obstoječe, na najbolj prometnem kraju, v sredini mesta, se pod ugodnimi pogojimi takoj proda. Naslov v upravi lista. 1704

VEČJA MNOŽINA

fotografskega materiala, slikarska omara z opremo, omara za led, šivalna miza, divan, zavesa za okna, vrtni solčnik, vložene odelje in razni drugi predmeti. Poizvede se vsak dan od 1—5 ure pop. v gradu Windischgrätz, Bled. 1698

NOVO POPRAVLJENA HIŠA

v Rimskih Toplicah, 2 minuti od toplice, ob cesti in Savinji, z 2 gostilniškimi sobami, 5 sobami za stanovanje, 3 kletmi, z enim oralom nizev, s senčnim luvtom za zelenjavno, z nekaj gozdčka, vsled smrti lastnika. Naslov pove upravnštvo. 1693

OPRAVA ZA SPALNO SOBO IN KUHINJO

v dobrem stanju, se po ugodni ceni proda. Ogleda se lahko vsak dan v Slovenski ulici 36, Maribor. 1696

DOBRO OHRANJEN PIANINO

Ogleda se na Starem trgu 26-II. Verčič

1689

LEPO, MALO POSESTVO.

s ca. 5 orali njiv v travnikov in 1 oralom novim lepim gospodskim poslopjem, eno-nadstropno, 6 sob. 2 nadstrešni sobi in vsemi pritlikinami, elektr. luč, vodovod, v lepem trgu na Spod. Štajerskem samo privatne ponudbe pod I. M. 81 na upravo lista v Mariboru. 1697

VEČJE POSESTVO Z VILO

(stavbene parcele) v Spodnji Šiški, tik glavne ceste. Natančnejša pojasnila dalej z notar Hafner, Miklošičeva cesta 6. 1733

PRODA SE POHIŠTVO

Krakovska ulica 10, Medja Preč. 1701

POSESTVA

Posestvo pri Mariboru, 20 oralov, z stoečo, dobro letino. K 450.000.

2 gospodска posestva, elegantna stanovanja, gospodarsko poslopje, najboljši nasadi, ter veliki fondus instruktus. 3.200.000 kron.

Hiša v načepi legi Mrlbora ter Ptuja, prima trgovska križišča, 600.000 do 1 in pol milijona K.

Trgovina s stanovanjem po lastni ceni. Vile in enodružinske. v Mariboru, Ptaju, Varaždinu, 120.000 K. 180.000 K. 250.000 K. 600.000 K. 300.000 K.

Gostilna (600.000 K.), kavarna (250.000 kron).

Pension z dobrimi dohodki 140.000 kron.

Mala posestva, od 3 oralov naprej, v bližnjem mestu. 180.000 K. v viši.

Elektrarna, žaga, milin.

Realitetna pisarna »Rapide«, Maribor, Gospodska ulica 28. Znamko za odgovor naj se prileži.

1690

Kupi se:**1 ELEKTROMOTOR, 300 VOLT NAPETOSTI**

1/4 PS, z 1200 obrati na minuto, z pogonskim oporom, se takoj kupi. Cenjene ponudbe prosim na upravnštvo lista. 1613

1682

POTNIK

za drobnarsko, galeransko in pleteninsko branžo, dobro vpeljan v Sloveniji in na Hrvatskem, se isče za večo galeransko tvrdko v Sloveniji; v istem podjetju se rabi tudi

PRODAJALCA

za detailno trgovino v enaki branži; ponudbe naj se pošljejo na uredništvo časopisa. 1626

Službe:**TRGOVSKI POMOČNIK**

star 33 let specerlske in mešane stroke z večletnimi spričevall želi nastopiti službe kot skladniški prevzame tudi vodstvo trga, na deželi, gre tudi kot kompanjon z 150.000 do 200.000 K ali prevzame tudi komisjsko trgovino. Cenjene ponudbe pod kompanjon na upravo »Jugoslavije« v Ptiju. 1699

KONTORISTINJA

samostojna, slovenska in nemška Korepondentinja, ter zmožna stenografije in strojepisja se takoj sprejme. Golob in Comp. tov. kom. izd. 1695

SAMOSTOJEN MIZAR,

kot vodja kateri se razume popolnoma na stroje in risanje za stavbe in poštvo se sprejme pri Klančnik in Kompara, tovarna mizarskih izdelkov, Maribor. 1694

POSTREŽNICA

s brano in dobro plačo se sprejme takoj. M. P. Mestni trg 19, I. nadstr. 1691

UMETNO KLJUČAVNIČARSTVO
ki se rad šel učit 15 let star, močan fant, ki ima 2 mesč. šoli, iz dobre kmečke hiše. Naslov pri upravnštvo. 1678

Razno:**GOSPODIČNA**

ječe neblovanovo sobo s kompletno dobro oskrbo v hiši. Ponudbe pod »stan.« na upravo lista. 1672

VINSKA KLET

s skladniščem za sede ozir, primernim dvoriščem v Ljubljani se isče za takoj ali pozneje. Ponudbe na An. zav. Drago Beseljak in drug. Ljubljana, Sodna ul. 5. 1703

DIJAK — TRGOVSKI AKADEMİK

ječe v Ljubljani za prihodnje šolsko leto stanovanje. Ponudbe na upravo lista pod »Trgovski akademik.« 1700

BREZPLAČNO STANOVANJE

blizu Ljubljane onemu, ki mi odstopi stanovanje v mestu s tremi ali več sobami. Ponudbe na: »F. M. 22« na upravo lista. 1692

Edina tvornica za stroke v Jugoslaviji

Najniže cene! — Najniže cene!

VULKAN tvornica gumijevih izdelkov v Kranju

izdeluje prvorstne podpetnike.

Cisto domače podjetje!

Zaloga pohištva

Karel Preis-a, v Mariboru, se je preselila v Gospodsko ulico št. 20. Pirhanova hiša

velika zaloga lesene, železne in tapetniškega pohištva.

Ceniki na razpolago!**Na debelo! Eksport! Na drobno!****Otvoritev trgovine.**

Naučanjam, da sem otvoril trgovino z mešanim blagom, za kar se cenjenem občinstvu najtopleje priporočam.

Postrežba točna, cene solidne.

S spoštovanjem

Al. Šinigoj, trgovec
Sv. Florijana ul. 17.

Bogomir Koschier
Pavla Plazník
zaročena

Krašnik v avgustu 1921

Prevodni zavod POLYGLOTT

preskrbuje prevode vseh vrst jezikov v vse jezike. Dopise naslovite na pisarno, nujni odgovor se dostavijo takoj.

Uradne ure od 15. do 18. ure
Karlovška cesta 24/L

Pojasnilo.

Kor se od strani zavistnečev vedno širijo govorico, da je v restavraciji Sion posluži pličini natakar moj družabnik izjavljaj, da so to govorice neravnopravne, in da nimam nobenega družabnika. Svojo obred vodim z mojo ženo sam, g pličini natakar vrši le vestno in natanko svojo službo in ničesar drugega. To v pojasnilo da ne bo nadlegovanja.

FAKTURISTA

ječe veliko elektrotehnično podjetje za čimprejšnji vstop, ki je tudi zmožen naprave obračunov (Anlagenabrechnung) in magacinerija. Obra morata biti v stroki in po možnosti tudi slovenskega in nemškega jezika večja. Ponudbe z referencami in navedbe zahtev pod »Stalna služba« 945/V na upravo.

Promet

tehn. in industrijsko podjetje dr. o. z.

v Ljubljani, Gradišče štev. 9.
jako pocen

zaradi premenjene dispozicije

proda**1 električni motor**

17 P. S. 440 Volt, ca 1100 obratov, izdelek Brown - Boveri z reostatem in drugimi pripadki.

1 električni motor

11 P. S., 300 Volt, ca 1200 obratov, kompleten.

Za oba motorja se prevzame garancija za takojšnjo uporabljivost.

Raznovrstno

Böhlerovo jeklo

na drobno in debelo 1 in pol vagona zaloge, železne cevi za vodovode, paro kanalizacijo, (škotske) irske peči, betonsko železo dobavlja po tovarniških dnevnih cenah

»PROMET«, tehn. ind. podjetje

LJUBLJANA.

Obvestilo.

Imam v zalogi vse sloške potrebščine, kroje, telefonske oblike, čevlje, ovratnice, gume za članje in članke.

Ceniki na razpolago!

PETER CAPUDER

Zdravo! Dobavitelj J. S. S.

Najugodnejši trenutek za premaganje sedanja trgovinske krize!

Najcenejši, najbogatejši nakupni in trajni tinančni izvirnik

nudi obisk največjega vzorčnega velesejma v Češkoslovaški republiki

Čez 3000 raztavljalcev!

Najboljša in najbogatejša izbira domačega in inozemskega blaga!

Steklo, porcelan, keramične proizvode, jablonske dragulje, usnje, obutev, rokavice, instalacije, avtomobile, blago iz kovine in emajla, kemične proizvode, tkanine, klobuke in slamnike, čipke, gume, papir in papirnato blago, pohištvo, drveno blago, godala, živila, likerje, sirovine, polofabrikate in proizvode vseh obrtnih strok

kupite hitro in poceni na

III. jesenskem vzorčnem velesejmu v Pragi

od 1. do 8. septembra 1921.

Popolni trg gospodarskih strojev in potrebičin za poljedelsko industrijo.